

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Με τον νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος κυρώθηκε με τον Ν. 4620/2019 (ΦΕΚ Α΄ 96/11.6.2019), έλαβε χώρα μια συνολική αναμόρφωση της Ποινικής Δικονομίας μας. Αυτή είχε καταστεί αναγκαία, δεδομένου ότι από την θέση σε ισχύ του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας του 1950 έως την θέση σε ισχύ του νέου Κώδικα πραγματοποιήθηκαν εκτεταμένες νομοθετικές επεμβάσεις στις επιμέρους διατάξεις της βασικής δικονομικής ποινικής κωδικοποίησης, ενώ παράλληλα ήδη από την γένεση του προηγούμενου Κώδικα εμφανίσθηκαν «συγκεκριμένες ελλείψεις νομοτεχνικής υφής, αλλά και συνοχής», όπως επισημαίνεται στην Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου περί κυρώσεως του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας.

Με τον Ν. 4620/2019 αφενός μεν συστηματοποιήθηκαν υπάρχοντες στο ποινικό δικονομικό μας σύστημα θεσμοί, αφετέρου δε εισήχθησαν νέοι. Στην πρώτη κατηγορία (συστηματοποίηση δικονομικών θεσμών) ανήκει η “ποινική συνδιαλλαγή”, η οποία είχε εισαχθεί στο δίκαιό μας με το άρθρο 17 του Ν. 3904/2010 και είχε ενταχθεί στο άρθρο 308B του προηγούμενου Κώδικα. Ο θεσμός προβλέπεται πλέον στο άρθρο 301 του νέου Κώδικα, ενώ το πεδίο εφαρμογής του επεκτείνεται (σύμφωνα με τις προβλέψεις του άρθρου 302) και στις περιπτώσεις συνδιαλλαγής μετά την τυπική περάτωση της ανάκρισης και μέχρι την έναρξη της αποδεικτικής διαδικασίας στο ακροατήριο. Στην δεύτερη κατηγορία (εισαγωγή νέων θεσμών) εντάσσεται η λεγόμενη “ποινική διαπραγμάτευση” (άρθρο 303 νέου ΚΠΔ), μέσω της οποίας εισάγεται στην ελληνική έννομη τάξη ο αγγλοσαξωνικής προελεύσεως θεσμός του plea bargaining. Επίσης, στον νέο Κώδικα Ποινικής Δικονομίας εισάγεται για πρώτη φορά και ο θεσμός της “ποινικής διαταγής” ως μορφή “συνοπτικής διαδικασίας” (άρθρα 409-416).

Οι νομοθετικές επεμβάσεις στο ψηφισθέν σχέδιο νόμου περί κυρώσεως του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας ξεκίνησαν λίγες μόλις ημέρες πριν από την θέση σε ισχύ του νέου Κώδικα με την παράγραφο 3 του άρθρου δεύτερου («Ρυθμίσεις για την εύρυθμη εφαρμογή του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας») της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου της 27^{ης} Ιουνίου 2019 υπό τον τίτλο

«Διευκόλυνση της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος στις εκλογές της 7^{ης} Ιουλίου 2019 και ρύθμιση κατεπειγόντων θεμάτων» (ΦΕΚ Α' 106/27.6.2019). Στις 16 Ιουλίου 2019 δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως "διορθώσεις ασφαμάτων" στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (ΦΕΚ Α' 122/16.7.2019). Στις 9 Αυγούστου 2019 ακολούθησε ο Ν. 4623/2019 (ΦΕΚ Α' 134/9.8.2019), στον οποίο επαναλαμβάνονται οι νομοθετικές παρεμβάσεις που είχαν περιληφθεί στην Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 27.6.2019. Η ευρεία αναθεώρηση του κειμένου του Κώδικα συνεχίστηκε με τον Ν. 4637/2019 (ΦΕΚ Α' 180/18.11.2019), με τον οποίο επήλθαν σημαντικές νομοθετικές μεταβολές, καθώς και διορθώσεις παροραμάτων και παραδρομών, σε όλη την έκταση του Κώδικα. Νέες νομοθετικές μεταβολές επήλθαν εν συνεχεία με τους νόμους 4640/2019 (ΦΕΚ Α' 190/30.11.2019 – βλ. και Διορθώσεις ασφαμάτων της 4.12.2019 [ΦΕΚ Α' 194/4.12.2019]), 4689/2020 (ΦΕΚ Α' 103/27.5.2020), 4745/2020 (ΦΕΚ Α' 214/6.11.2020) και 4800/2021 (ΦΕΚ Α' 81/21.5.2021). Καθολική αναθεώρηση των διατάξεων του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έλαβε χώρα με τον Ν. 4855/2021 (δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α' 215/12.11.2021, το οποίο λίγες ημέρες αργότερα, στις 18.11.2021, «επανακυκλοφόρησε λόγω σφάλματος»· στην παρούσα έκδοση έχει ληφθεί υπόψη η νεότερη αυτή έκδοση του ΦΕΚ). Ακολούθησε ο Ν. 4871/2021 (ΦΕΚ Α' 246/10.12.2021) με σκοπό κυρίως την διόρθωση παροραμάτων και παραδρομών στα άρθρα 269, 287 και 308 ΚΠΔ.

Εκτεταμένες παρεμβάσεις στο κείμενο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έλαβαν χώρα με τον Ν. 4937/2022 («Ψηφιοποίηση των διαδικασιών επιδόσεων εγγράφων και αποδέσμευση της Ελληνικής Αστυνομίας από τη διενέργεια επιδόσεων εγγράφων της ποινικής και πολιτικής δίκης και λοιπές επείγουσες διατάξεις»), κυρίως στα άρθρα 155 επ. ΚΠΔ. Με τον εν λόγω νόμο θεσμοθετήθηκε ως κύριος τρόπος επίδοσης σε διαδίκους και μάρτυρες η επίδοση με ηλεκτρονικά μέσα, καθώς και η δυνατότητα επίδοσης με ηλεκτρονικά μέσα στον κατηγορούμενο κάθε εγγράφου της προδικασίας και της επ' ακροατηρίω διαδικασίας ωστόσο η απόφαση καταστεί αμετάκλητη. Η σκέψη που διέπει την καινοτομία αυτή συνίσταται, όπως επισημάνθηκε στην σχετική Αιτιολογική Έκθεση, στο ότι «η επίδοση εγγράφων της ποινικής, αλλά και της πολιτικής δίκης, με τη φυσική παρουσία των αστυνομικών και δικαστικών υπαλλήλων επιβαρύνει με άσκοπη οικονομική δαπάνη το Υπουργείο Δικαιοσύνης και επιφορτίζει μεγάλο αριθμό αστυνομικών

οργάνων με την αρμοδιότητα των επιδόσεων, σε βάρος σημαντικότερων επιχειρησιακών καθηκόντων τους», ενώ «μέσω της αξιοποίησης των δυνατοτήτων της ψηφιακής τεχνολογίας για τη διενέργεια των επιδόσεων, διευκολύνεται η πρόσβαση των πολιτών στη δικαιοσύνη και περιορίζεται το κόστος απονομής δικαιοσύνης, διασφαλίζεται η αποτελεσματικότερη διαχείριση του ανθρωπίνου δυναμικού και επιταχύνεται η πρόοδος και ολοκλήρωση της δίκης σε εναρμόνιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα».

Με τον Ν. 4938/2022 («Κώδικας Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργιών και λοιπές διατάξεις») τροποποιήθηκε το στοιχείο γ' του άρθρου 140 ΚΠΔ, αναφορικά με τις συνέπειες που έχει η παράσταση συνηγόρου εταίρου ή συνεργάτη δικηγορικής εταιρείας στο περιεχόμενο των πρακτικών της ποινικής δίκης.

Με τον Ν. 4947/2022 («Επείγουσες ρυθμίσεις για τη λειτουργία των πολιτικών δικαστηρίων Ενσωμάτωση της Οδηγίας [ΕΕ] 2019/713 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας μέσω πληρωμής πλην των μετρητών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου [L 123] και λοιπές επείγουσες διατάξεις») τροποποιήθηκε η παράγραφος 3 του άρθρου 51 ως προς το είδος της απαιτούμενης αιτιολογίας για την απόρριψη της έγκλησης του παθόντος, καθώς και το εδάφιο α' των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 231 ως προς το ποσό των προστίμων που απειλούνται επί λιπομαρτυρίας στην ανάκριση και στο ακροατήριο. Εξάλλου, νομοθετικές μεταβολές έλαβαν χώρα και στο άρθρο 349, αφενός μεν αναφορικά με τον τρόπο απόδειξης και ελέγχου της συνδρομής σοβαρού λόγου υγείας για την χορήγηση αναβολής, αφετέρου δε ως προς τις προϋποθέσεις για την υποβολή αιτήματος αναβολής που συνίσταται σε κώλυμα του συνηγόρου υπεράσπισης ή υποστήριξης της κατηγορίας λόγω συμμετοχής του σε άλλη δίκη ή διαδικασία. Εκτός των ανωτέρω, με τον ίδιο νόμο επήλθαν επιμέρους τροποποιήσεις στο άρθρο 6 (για τα δικαστήρια ανηλίκων) και νομοτεχνικές βελτιώσεις στο άρθρο 254 (ειδικές ανακριτικές πράξεις επί ορισμένων εγκλημάτων).

Με τον Ν. 4995/2022 («Ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/884 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17ης Απριλίου 2019 για την τροποποίηση της απόφασης – πλαισίου 2009/315/ΔΕΥ του Συμβουλίου όσον αφορά την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με υπηκόους τρίτων χωρών και όσον αφορά

το Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS) και για την αντικατάσταση της απόφασης 2009/316/ΔΕΥ του Συμβουλίου (L 151) και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 216/18.11.2022) προστέθηκε στην παράγραφο 3 του άρθρου 569 ΚΠΔ στοιχείο δ', στο οποίο προβλέφθηκε η εγγραφή στο δελτίο ποινικού μητρώου κάθε ποινικής δίωξης που ασκείται (καθώς και του δικονομικού σταδίου της) για τα εγκλήματα που προβλέπονται στα άρθρα 299, 306, 312, 323Α, 324, στο 19^ο Κεφάλαιο του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα, στα άρθρα 20, 22 και 23 του Ν. 4139/2013 και στον Ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, όταν τα εγκλήματα αυτά στρέφονται εις βάρος ανηλίκου, μέχρι την αμετάκλητη εκδίκαση της υπόθεσης. Επίσης, τροποποιήσεις επήλθαν στο πρώτο εδάφιο των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 36 ΚΠΔ ως προς το αρμόδιο συμβούλιο για την παράταση ή την άρση της δέσμευσης τραπεζικών λογαριασμών, περιεχομένου τραπεζικών θυρίδων και περιουσιακών εν γένει στοιχείων (κινητών και ακινήτων), προς τον σκοπό της διασφάλισης των συμφερόντων του Δημοσίου, ενώ στο τρίτο εδάφιο της παραγράφου 3 του ίδιου άρθρου προστέθηκε η υποχρέωση ενημέρωσης των αρμοδίων φορέων και οργανισμών για την αρχειοθέτηση ποινικών δικογραφιών.

Με τον Ν. 5003/2022 («Δημοτική Αστυνομία, Φορείς Λαϊκών Αγορών, απλούστευση διαδικασιών μεταξύ Ο.Τ.Α. και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, ρυθμίσεις εξομάλυνσης της εκλογικής διαδικασίας κατόικων εξωτερικού και λοιπές ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 230/14.12.2022) προστέθηκαν οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες στα πρόσωπα που υπάγονται στην ιδιάζουσα δωσιδικία για πλημμελήματα τα οποία τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

Με τον Ν. 5023/2023 («Αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν. 4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία» – ΦΕΚ Α' 34/17.2.2023) επήλθαν τροποποιήσεις στην ορολογία που χρησιμοποιείται στα άρθρα 209, 219 παρ. 2, 229 και 382 στοιχ. ε' ΚΠΔ, με την αναδιατύπωση όρων και την αντικατάσταση εκφράσε-

ων για τα άτομα με αναπηρία, «που δεν συνάδουν», σύμφωνα με την σχετική Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου, «με τη δικαιωματική προσέγγιση της αναπηρίας, σύμφωνα με τις Οδηγίες για τη συμπεριληπτική γλώσσα στο πλαίσιο της Στρατηγικής των Ηνωμένων Εθνών για τη συμπερίληψη των ατόμων με αναπηρία».

Με τον Ν. 5090/2024 («Παραμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας» – ΦΕΚ Α΄ 30/23.2.2024) έλαβε χώρα μία ακόμη σαρωτική νομοθετική παρέμβαση στις διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Μεταξύ άλλων, προστίθεται στις αρμοδιότητες του οικονομικού εισαγγελέα η διερεύνηση φορολογικών, οικονομικών και συναφών εγκλημάτων που στρέφονται κατά αλλοδαπού Δημοσίου (άρθρο 35 παρ. 1 ΚΠΔ)· προβλέπεται υποχρεωτική διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης σε αδικήματα που επισύρουν ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών (άρθρο 43 ΚΠΔ)· αυξάνεται το ποσό του παραβόλου υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων που απαιτείται ως προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής του εγκαλούντος κατά της απορριπτικής διάταξης του άρθρου 51 ΚΠΔ (άρθρο 52 παρ. 2 ΚΠΔ)· προβλέπεται η προκαταβολή, επί ποινή απαραδέκτου, παραβόλου ποσού εκατό ευρώ υπέρ ΤΑ.Χ.ΔΙ.Κ. κατά την υποβολή εγκλήσεως για τα απολύτως κατ' έγκλησιν διωκόμενα αδικήματα (άρθρο 53 παρ. 1 ΚΠΔ)· γίνονται παρεμβάσεις στις διατάξεις για τα λεγόμενα «προδικαστικά ζητήματα» (άρθρα 59 παρ. 2 και 61 ΚΠΔ)· διευρύνεται η αρμοδιότητα του μονομελούς εφετείου κακουργημάτων (άρθρο 110 ΚΠΔ)· προστίθενται τα κοινώς επικίνδυνα κακουργήματα στην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου, καταργείται δε το πενταμελές εφετείο με ειδική ρύθμιση για την συγκρότηση του τριμελούς εφετείου που θα εκδικάζει τις εφέσεις κατ' αποφάσεων τριμελούς εφετείου (άρθρο 111 ΚΠΔ)· διευρύνεται η αρμοδιότητα του μονομελούς πλημμελειοδικείου (άρθρο 115 ΚΠΔ)· εισάγεται διάταξη κατά την οποία αστυνομικοί και λοιποί προανακριτικοί υπάλληλοι που έχουν καταθέσει στην προδικασία, κατ' αρχήν δεν καλούνται στο ακροατήριο, αλλά αναγιγνώσκονται οι καταθέσεις τους (άρθρο 215 παρ. 5 ΚΠΔ)· διευρύνεται ο κατάλογος των ανηλίκων μαρτύρων που είναι θύματα εγκλημάτων κατά της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας, με την ένταξη σε αυτόν και των ανηλίκων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας (άρθρο 227 παρ.

1 ΚΠΔ)· προβλέπεται με νέα διάταξη, κατά παρέκκλιση των αρχών της αμεσότητας και της προφορικότητας της διαδικασίας, η διεξαγωγή της αποδεικτικής διαδικασίας, στην προανάκριση, στην κύρια ανάκριση και στο ακροατήριο, με την χρήση τεχνολογικών μέσων χωρίς φυσική παρουσία, ενώ ανάλογη πρόβλεψη εισάγεται και για την λήψη της απολογίας του κατηγορουμένου (άρθρο 238Α ΚΠΔ)· προστίθενται στον κατάλογο των εγκλημάτων για τα οποία προβλέπονται ειδικές ανακριτικές πράξεις οι προπαρασκευαστικές πράξεις παραχάραξης (άρθρο 254 ΚΠΔ)· τροποποιούνται οι διατάξεις για την διατήρηση των ψηφιακών δεδομένων που κατάσχονται, την πρόσβαση σε αυτά και την δυνατότητα αναπαραγωγής τους (άρθρο 265 παρ. 4 και 5 ΚΠΔ)· τροποποιείται η παράγραφος 3 του άρθρου 269 ΚΠΔ ως προς την συμμετοχή του εισαγγελέα στην διαδικασία άρσης της κατάσχεσης, καθώς και η παράγραφος 3 του άρθρου 291 ΚΠΔ ως προς τον τρόπο συμμετοχής του εισαγγελέα στην διαδικασία άρσης ή αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης, του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και των περιοριστικών όρων· προβλέπεται, ως περιοριστικός όρος, η ηλεκτρονική επιτήρηση του κατηγορουμένου με την χρήση τεχνολογίας εντοπισμού θέσης και κίνησης (άρθρο 283 παρ. 1 ΚΠΔ)· τροποποιείται το άρθρο 303 ΚΠΔ για την ποινική διαπραγμάτευση, με πρόβλεψη, μάλιστα, της εφαρμογής του θεσμού σε οποιοδήποτε δικονομικό στάδιο· τροποποιείται το άρθρο 309 παρ. 1 ΚΠΔ για την κατ' εξαίρεσιν διαδικασία περάτωσης της κύριας ανάκρισης με την συμπερίληψη σε αυτήν όλων των κακουργημάτων των ειδικών ποινικών νόμων (πλην εκείνων του Ν. 4557/2018), των κακουργημάτων του 13^{ου} και 14^{ου} Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα (κοινώς επικίνδυνα εγκλήματα και εγκλήματα κατά των συκοινωνιών, τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων) και των κακουργημάτων των άρθρων 374 και 380 ΠΚ, ακόμα και στις περιπτώσεις διεξαγωγής της ανάκρισης σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 28 ΚΠΔ, στις ήδη προβλεπόμενες περιπτώσεις παραπομπής κακουργημάτων στο ακροατήριο δι' απευθείας κλήσεως· αυξάνεται το ποσό του παραβόλου υπέρ του Ταμείου Χρηματοδότησης Δικαστικών Κτιρίων που απαιτείται ως προϋπόθεση του παραδεκτού της προσφυγής κατά κλητηρίου θεσπίσματος (άρθρο 322 παρ. 2 ΚΠΔ)· προβλέπεται ρητώς η υποχρέωση υποβολής πειθαρχικής αναφοράς ενώπιον του Προέδρου του οικείου Δικηγορικού Συλλόγου, σε περίπτωση κατά την οποία συνήγορος προβαίνει σε σοβαρή διατάραξη

της συνεδρίασης ή επιδεικνύει βαριά και επανειλημμένη προσβλητική συμπεριφορά κατά του δικαστηρίου ή μέλους του (άρθρο 336 παρ. 2 ΚΠΔ)· προβλέπεται ο υποχρεωτικός διορισμός συνηγόρου και επί των πλημμελημάτων αρμοδιότητας του τριμελούς πλημμελειοδικείου (άρθρο 340 παρ. 1 ΚΠΔ)· εισάγεται ο κανόνας στην ακροαματική διαδικασία του συνολικού σχολιασμού των αποδεικτικών μέσων, αποσαφηνίζεται δε ότι στην περίπτωση κατά την οποία από την αποδεικτική διαδικασία και πριν από την απόφαση επί της ενοχής προκύψουν νέες περιστάσεις που θα μπορούσαν να συνδεθούν με επιτρεπτή μεταβολή της κατηγορίας, η χορήγηση του αναγκαίου χρόνου προετοιμασίας του κατηγορουμένου συνδέεται με την υποβολή αιτήματος εκ μέρους του τελευταίου, και δεν δημιουργείται υποχρέωση του δικαστηρίου να επιληφθεί οίκοθεν (άρθρο 343 ΚΠΔ)· προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης δεύτερης αναβολής επί της ίδιας υποθέσεως αποκλειστικώς για λόγους ανωτέρας βίας (άρθρο 349 παρ. 1 ΚΠΔ)· τροποποιείται το άρθρο 404 ΚΠΔ για την αρμοδιότητα των τακτικών δικαστών και των ενόρκων του μικτού ορκωτού δικαστηρίου· τροποποιείται το άρθρο 424 ΚΠΔ ως προς την δυνατότητα διατήρησης της κράτησης σε περίπτωση αναβολής για κρείσσονες αποδείξεις· καταργείται η δυνατότητα εφέσεως κατά βουλεύματος για εκ πλαγίου εσφαλμένη εφαρμογή ουσιαστικής ποινικής διατάξεως (άρθρο 478 παρ. 1 ΚΠΔ)· προβλέπεται δεκαήμερη προθεσμία συμπληρωματικής αιτιολογίας της εισαγγελικής εφέσεως, αρχομένης από την καθαρογραφή της απόφασης (άρθρο 487 παρ. 1 ΚΠΔ)· τροποποιούνται τα όρια της φυλάκισης και της χρηματικής ποινής για το εκκλητό των καταδικαστικών αποφάσεων (άρθρο 489 ΚΠΔ)· τροποποιείται το άρθρο 497 ΚΠΔ για την ανασταλτική δύναμη της έφεσης· εισάγεται δυνατότητα περιορισμού των εξεταστέων μαρτύρων στην δευτεροβάθμια δίκη (άρθρο 500 ΚΠΔ)· περιορίζεται η κλήτευση διαδίκων στην συζήτηση της αιτήσεως αναιρέσεως (άρθρο 512 παρ. 1 ΚΠΔ)· τροποποιούνται τα άρθρα 577, 578 και 580 ΚΠΔ για τα έξοδα εις βάρος των καταδικασθέντων κατηγορουμένων, τα έξοδα επί απορρίψεως ενδίκων μέσων, ενστάσεων και αιτήσεων και τα έξοδα εις βάρος εκείνων που έκαναν ψευδή έγκληση ή μήνυση.

Με το άρθρο 21 του Ν. 5095/2024 («Ενίσχυση δικηγορικής ύλης: Ρυθμίσεις για τα κληρονομητήρια, τις αποδοχές και αποποιήσεις κληρονομιών, τις εγγραφές και τις εξαλείψεις συναινετικών προσημειώσεων υποθηκών και τις ένορκες βεβαιώσεις και για το Ταμείο

Χρηματοδοτήσεως Δικαστικών Κτιρίων και την πληρωμή των υποθέσεων νομικής βοήθειας και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 40/15.3.2024) τροποποιήθηκε η παράγραφος 4 του άρθρου 35 ΚΠΔ για την αρμοδιότητα του εισαγγελέα οικονομικού εγκλήματος ως προς την άσκηση ποινικής δίωξης.

Με τον Ν. 5108/2024 («Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, χωροταξική αναδιάρθρωση των δικαστηρίων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 65/2.5.2024) επήλθαν τροποποιήσεις στα άρθρα 111 αριθμ. 3 (για την καθ' ύλην αρμοδιότητα του τριμελούς εφετείου), 324 παρ. 2 (για την ανάκληση της εισαγωγής της υπόθεσης με απ' ευθείας κλήση στο ακροατήριο) και 551 παρ. 2 ΚΠΔ (περί της εκτελέσεως περισσότερων αποφάσεων για διαφορετικά εγκλήματα).

Οι νομοθετικές επεμβάσεις που έλαβαν χώρα με τον Ν. 5134/2024 («Παρεμβάσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας σε εναρμόνιση με την ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας με τον ν. 5108/2024 – Διατάξεις για τη Δικαστική Αστυνομία και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 146/11.9.2024) είχαν στόχο την εναρμόνιση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με τις ρυθμίσεις του προηγθέντος Ν. 5108/2024 για την ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας των (πολιτικών και) ποινικών δικαστηρίων. Για τον λόγο αυτό τροποποιούνται οι διατάξεις των άρθρων 31 παρ. 1, 110 στοιχ. δ', 111 αριθμ. 6, 231 παρ. 1, 232 παρ. 2, 256 παρ. 5, 268 παρ. 2, 412 και 474 παρ. 1 ΚΠΔ. Εξάλλου, τροποποιήθηκε και η διάταξη του άρθρου 111 αριθμ. 8 για την συγκρότηση του τριμελούς εφετείου που δικάζει τις εφέσεις κατ' αποφάσεων του τριμελούς εφετείου.

Με τον Ν. 5149/2024 («Επιτάχυνση προσλήψεων μέσω Α.Σ.Ε.Π., τροποποιήσεις στον Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και στον Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων, σύστημα κινήτρων και ανταμοιβής δημοσίων υπαλλήλων, ρυθμίσεις για το σύστημα αξιολόγησης δημοσίων υπαλλήλων και λοιπές διατάξεις για τη βελτίωση της λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης» – ΦΕΚ Α' 169/25.10.2024) τροποποιήθηκε το άρθρο 238Α ΚΠΔ για την εξ αποστάσεως εξέταση των εμπλεκομένων στην ποινική διαδικασία προσώπων με την χρήση

τεχνολογικών μέσων, με σκοπό την διασαφήνιση των προϋποθέσεων και της διαδικασίας της εικονοτηλεδιάσκεψης στην ποινική διαδικασία.

Με τον Ν. 5172/2025 («Αντιμετώπιση νέων μορφών βίας κατά των γυναικών – Ενσωμάτωση της Οδηγίας [ΕΕ] 2024/1385 – Πρόσθετες ρυθμίσεις στον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας – Αναδιοργάνωση των ιατροδικαστικών υπηρεσιών – Ενίσχυση της λειτουργίας της Eurojust – Μέτρα για την προστασία των ανηλίκων και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας – Δικονομικές διατάξεις αρμοδιότητας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και άλλες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 10/29.1.2025) τροποποιήσεις επήλθαν στα άρθρα 162 (εξαιρέσεις από την ρητή πρόβλεψη ακυρότητας της επίδοσης), 227 (για τον διορισμό και την παράσταση πραγματογνώμονα κατά την εξέταση ανήλικου θύματος ως μάρτυρα), 245 (για λόγους εναρμόνισης με το άρθρο 6 του Ν. 5108/2024), 270 (προσθήκη διάταξης στην παράγραφο 2, για την περάτωση της κύριας ανάκρισης αναφορικά με κατηγορουμένους αγνώστου διαμονής εις βάρος των οποίων έχουν προκύψει από την κύρια ανάκριση επαρκείς ενδείξεις για την παραπομπή τους), 273 (για λόγους εναρμόνισης με τον Ν. 5108/2024, ενώ προστίθεται και η επαγγελματική ιδιότητα του κατηγορουμένου στα στοιχεία που καλείται ο ίδιος να δηλώσει ενώπιον του ανακριτή ή του εισαγγελέα ή των ανακριτικών υπαλλήλων), 287 (για την προσωρινή κράτηση ανηλίκων), 292 (για την διάρκεια της προσωρινής κράτησης), 296 (για τους λόγους αντικατάστασης των περιοριστικών όρων με προσωρινή κράτηση) και 579 (για τον καταλογισμό των εξόδων επί ανακλήσεως της έγκλησης σε όλα τα δικονομικά στάδια της ποινικής δίκης).

Η ανά χείρας 27η έκδοση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας στην σειρά «Κώδικες Τσέπης» κατέστη αναγκαία μετά τις νέες επεμβάσεις που επήλθαν στο κείμενο του με τους νόμους 5187/2025, 5197/2025, 5221/2025 και 5232/2025.

Με τον Ν. 5187/2025 («Αναδιοργάνωση της δομής της Ελληνικής Αστυνομίας και αναβάθμιση της εκπαίδευσης του ένστολου προσωπικού της – Εκσυγχρονισμός του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια – Ρύθμιση θεμάτων κρατούμενων σε σωφρονιστικά καταστήματα και άλλες διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 48/21.3.2025) επήλθαν τροποποιήσεις στα άρθρα 283 παρ. 1, 284 παρ. 1 και 285 ΚΠΔ αναφερόμενες στην διάρκεια του περιοριστικού όρου του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση και στην προκαταβολή των εξόδων.

Με τον Ν. 5197/2025 («Παραεμβάσεις στο νομοθετικό πλαίσιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργών, στον Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών και στον Κώδικα Συμβολαιογράφων και λοιπές διατάξεις – ΦΕΚ Α΄ 76/16.5.2025) τροποποιήθηκε η περίπτωση β΄ της παραγράφου 1 του άρθρου 254 περί ειδικών ανακριτικών πράξεων επί ορισμένων εγκλημάτων, ενώ προστέθηκε και παράγραφος 4Α στο άρθρο 290 όπου προβλέπεται το δικαίωμα άσκησης προσφυγής του Εισαγγελέως Εφετών επί διατάξεων επιβολής περιοριστικών όρων.

Με τον Ν. 5221/2025 («Παραεμβάσεις στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας – Τροποποιήσεις σχετικά με τη δημοσίευση διαθηκών – Τροποποιήσεις στο ρυθμιστικό πλαίσιο των ανακοπών κατά της αναγκαστικής εκτέλεσης με σκοπό την επιτάχυνση της εκδίκασης – Λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Δικαιοσύνης» – ΦΕΚ Α΄ 133/28.7.2025) αντικαταστάθηκε το άρθρο 46 για την αποχή από την άσκηση ποινικής δίωξης εις βάρος ανηλίκου, προστέθηκε δε νέα «γενική διάταξη» στο ως άρθρο 594, όπου ρυθμίζονται οι συνέπειες της εξάλειψης του αξιοποίνου λόγω ανεγκλήτου εκκρεμών, σε κάθε δικονομικό στάδιο, υποθέσεων.

Τέλος, με τον Ν. 5232/2025 («Καθορισμός αδικημάτων και κυρώσεων σε βάρος φυσικών και νομικών προσώπων για παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωμάτωση Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1226 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Απριλίου 2024 σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων για την παραβίαση των περιοριστικών μέτρων της Ένωσης και την τροποποίηση της Οδηγίας [ΕΕ] 2018/1673 και λοιπές διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 163/22.9.2025) επήλθαν τροποποιήσεις στα άρθρα 16 παρ. 2 (για την αίτηση εξαίρεσης πριν από την άσκηση της ποινικής δίωξης ανά διαδικαστικό στάδιο προβολής της αίτησης), 21 παρ. 1 (όπου προβλέπεται η αυτοδίκαιη ακυρότητα των πράξεων που έχει ενεργήσει ή στις οποίες έχει συμπράξει το δικαστικό πρόσωπο που εξαιρέθηκε, κατ' αποδοχήν της αιτήσεως εξαίρεσεως από τον αρμόδιο δικαστικό σχηματισμό), 53 παρ. 1 (όπου προβλέπεται, στα κατ' έγκλησιν διωκόμενα εγκλήματα, η υποχρέωση του ανακριτικού υπαλλήλου να ενημερώνει, αποδεδειγμένα και με σχετική μνεία επί της σχετικής εκθέσεως, τον εγκαλούντα για την πρόβλεψη υποχρεωτικής καταβολής παραβόλου κατά τον χρόνο υποβολής της έγκλησης, ενώ καθορίζεται και η δικονομική διαδικασία για την απόρριψη της

έγκλησης ως απαράδεκτης ελλείπει παραβόλου, που συνίσταται στην επισημειούμενη στο σώμα της δικογραφίας, μη επιδοτέα, πράξη του αρμοδίου εισαγγελέα), 100 παρ. 3 (για τον κατ' εξαίρεσιν αποκλεισμό του κατηγορουμένου από την πρόσβαση σε τμήμα του υλικού του δικογραφίας), 115 και 120 παρ. 2 (για την καθ' ύλην αρμοδιότητα του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου), 286 παρ. 1 (για την προσαρμογή του ανωτάτου ορίου καθειρξεως στις περιπτώσεις επιβολής προσωρινής κράτησης) και 577 παρ. 2 στοιχ. α' (για την ειδική πρόβλεψη εξόδων εις βάρος κατηγορουμένου που καταδικάσθηκε με έκδοση ποινικής διαταγής).

Ο Ν. 5090/2024 χαρακτηριζόταν από το γεγονός ότι η έναρξη ισχύος του δεν ήταν ενιαία για όλες τις διατάξεις. Για άλλες από αυτές η έναρξη ισχύος τοποθετείτο στην 1.5.2024, για άλλες στην 1.7.2024 και για άλλες συνέπιπτε με την δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (23.2.2024). Για την υποβοήθηση του αναγνώστη σε υποσημείωση μνημονεύεται η έναρξη ισχύος σε κάθε άρθρο (ή παράγραφο) όπου περιέχεται έστω και μία διάταξη τροποποιούμενη με τον Ν. 5090/2024. Η ίδια τακτική ακολουθείται έκτοτε για όλες τις νομοθετικές μεταβολές στο κείμενο του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας οι οποίες επήλθαν με τους νόμους που ακολούθησαν. Στον πόδα των καθ' έκαστον άρθρων παρατίθεται σχετική νομοθεσία.

Με αφορμή τις νομοθετικές μεταβολές των τελευταίων ετών κρίνεται σκόπιμη μια επισήμανση που αφορά στον τρόπο με τον οποίο το νομοθετικό κείμενο αποτυπώνεται στο ψηφισθέν από την Βουλή των Ελλήνων σχέδιο νόμου που προωθείται προς δημοσίευσιν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (και εν τέλει δημοσιεύεται σε αυτήν). Έχει παγιωθεί η πρακτική, ο νομοθέτης να περιγράφει εν συντομία σε ένα «προοίμιο» τοποθετημένο στα κατ' ιδίαν άρθρα το ακριβές σημείο της διάταξης (είτε του στοιχείου / της περίπτωσης, είτε του εδαφίου, είτε της παραγράφου, είτε του άρθρου – κατά περίπτωση) στο οποίο χωρεί η νομοθετική μεταβολή και εν συνεχεία να παραθέτει το πλήρες κείμενο της αντίστοιχης νομοθετικής οντότητας, όπως αυτή «διαμορφώνεται» με την ενσωμάτωση των οικείων νομοθετικών μεταβολών. Η πρακτική αυτή ακολουθείται σε συμμόρφωση με το άρθρο 59 («Ειδικοί κανόνες σύνταξης νομοσχεδίων») παρ. 3 εδ. α' του Ν. 4622/2019 («Επιτελικό Κράτος: οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» – ΦΕΚ Α' 133/7.8.2019), σύμφωνα με το οποίο «Σε περίπτωση

νομοθετικής μεταβολής, κατά την οποία αντικαθίστανται, τροποποιούνται, προστίθενται ή παρεμβάλλονται άρθρα, παράγραφοι, λέξεις ή καταργούνται ισχύουσες διατάξεις, αναφέρεται ολόκληρο το άρθρο ή Κεφάλαιο, όπως διαμορφώνεται τελικά». Παρατηρείται, ωστόσο, ενίοτε το φαινόμενο, οι νομοθετικές μεταβολές (αντικατάσταση/τροποποίηση, απάλειψη/διαγραφή ή προσθήκη λέξεων ή φράσεων) που πράγματι περιλαμβάνονται στο νέο νομοθετικό κείμενο (όπως αυτό δημοσιεύεται στο ΦΕΚ μετά την «διαμόρφωσή» του) να μην εξαντλούνται σε αυτές που έχουν επισημανθεί στην «εισαγωγική φράση», η οποία τίθεται στην αρχή κάθε άρθρου, αλλά στο νομοθετικό κείμενο να εντοπίζονται και άλλες –διόλου ασήμαντες– διαφοροποιήσεις.

Στην παρούσα έκδοση υιοθετείται η επιλογή της αποτύπωσης του νομοθετικού κειμένου όπως αυτό δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Επισημάνσεις επί διατάξεων που θα μπορούσαν να εγείρουν αμφιβολίες αναφορικά με την ισχύ τους ή όχι επισημαίνονται από τον επιμελητή της έκδοσης σε υποσημείωση. Μια τέτοια επισημάνση κρίθηκε σκόπιμη π.χ. στο άρθρο 48 ΚΠΔ, το οποίο παρτίθεται στο σύνολό του όπως «διαμορφώνεται» μετά τις «αλλαγές» (σύμφωνα με την ορολογία που χρησιμοποιείται από τον νομοθέτη) που επήλθαν στο κείμενό του με το άρθρο 68 του Ν. 5090/2024· το άρθρο εμφανίζεται να περιέχει στην παράγραφο 7 αυτού (και μάλιστα εντός αγκυλών) εδάφιο (β') το οποίο έχει ήδη καταργηθεί με το άρθρο 7 παρ. 6 στοιχ. β' του Ν. 4637/2019, χωρίς οποιαδήποτε ένδειξη περί της υπάρξεως νομοθετικής πρόθεσης για αναβίωση της ισχύος του.

Στα καθήκοντα του επιμελητή μιας έκδοσης στην οποία περιέχονται νομοθετικά κείμενα δεν εμπίπτει η διατύπωση προτάσεων για την υπέρβαση των λεγόμενων «συντακτικών σφαλμάτων» ή αβλεψιών του νομοθέτη, κάτι που συνιστά ένα σύνθετο ζήτημα μεθοδολογίας του δικαίου. Όπου αυτό είναι δυνατόν, όμως, οι εσφαλμένες λεκτικές επιλογές (η εκ παραδρομής χρήση λέξεων ή εκφράσεων που αποκλίνουν από το επιθυμητό για τον νομοθέτη γράμμα του νόμου) επισημαίνονται σε υποσημείωση· αυτό, πάντως, δεν σημαίνει ότι οι εν λόγω επισημάνσεις έχουν χαρακτήρα εξαντλητικό.

Από την θέση σε ισχύ του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας έως και τις τροποποιήσεις που επήλθαν με τον πρόσφατο Ν. 5232/2025 το κείμενο του Κώδικα έχει υποστεί τριακόσιες εβδομήντα μία (371) νομοθετικές μεταβολές σε διακόσια είκοσι δύο (222) διαφορετικά άρθρα και πέντε (5) τίτλους κεφαλαίων του. Όλες οι νομοθετικές αυτές

μεταβολές εμφανίζονται στον σχετικό «Πίνακα Νομοθετικών Μεταβολών», η διαχρονική αξία του οποίου είναι, νομίζω, αναμφισβήτητη.

Η ύλη του τόμου ολοκληρώνεται με αναλυτικό λημματικό ευρετήριο.

Ευχαριστώ τον συνεργάτη μου *Δημήτρη Παυλίδη* για την πολύτιμη βοήθεια που μου παρείχε κατά την επεξεργασία των κειμένων και την επικαιροποίηση του νομοθετικού υλικού.

Θωμάς Σάμιος
Σεπτέμβριος 2025

ΠΙΝΑΚΑΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ*

Άρθρο	Διάταξη με την οποία επήλθε νομοθετική μεταβολή
4	άρ. 7 παρ. 1 στοιχ. α΄-β΄ Ν. 4637/2019
6	άρ. 43 Ν. 4947/2022
7	άρ. 62 Ν. 5090/2024
8	άρ. 63 Ν. 5090/2024
9	άρ. 64 Ν. 5090/2024
14	άρ. 7 παρ. 2, άρ. 13 παρ. 1 Ν. 4637/2019
16	άρ. 16 παρ. 1 Ν. 5232/2025
17	άρ. 65 Ν. 5090/2024
19	άρ. 8 παρ. 1 Ν. 4637/2019
20	στοιχ. α΄ Διόρθωσης σφαλμάτων (2) της 16.7.2019
21	άρ. 16 παρ. 2 Ν. 5232/2025
25	στοιχ. β΄ Διόρθωσης σφαλμάτων (2) της 16.7.2019
29	άρ. 7 παρ. 3 Ν. 4637/2019
30	στοιχ. γ΄ Διόρθωσης σφαλμάτων (2) της 16.7.2019
1ο Βιβλ. / 2ο Τμ. / 2ο Κεφ. / Τίτλος	άρ. 53 παρ. 1 Ν. 4745/2020
31	άρ. 55 Ν. 5134/2024
32	άρ. 100 Ν. 4855/2021
33	άρ. 53 παρ. 2 Ν. 4745/2020 άρ. 94 παρ. 1-6 Ν. 4689/2020 άρ. 7 παρ. 4 στοιχ. α΄ Ν. 4637/2019
34	άρ. 53 παρ. 3 Ν. 4745/2020 άρ. 43 Ν. 4640/2020 (βλ. και "Διόρθωση Σφαλμάτων" της 4.12.2019)

* Με **έντονα στοιχεία** σημειώνονται οι νομοθετικές μεταβολές που επήλθαν με τους νόμους 5187/2025, 5197/2025, 5221/2025 και 5232/2025.

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

(Ν. 4620/2019 – ΦΕΚ Α΄ 96/11.6.2019)

«Κύρωση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας»

Άρθρο Πρώτο

Κυρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος ο Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, ο οποίος συντάχθηκε από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή του συγκροτήθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 74 παρ. 2α του ν. 4193/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 74), με την απόφαση 38880/18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως αυτή έχει τροποποιηθεί και συμπληρωθεί με μεταγενέστερες αποφάσεις του ίδιου Υπουργού και έχει ως εξής:

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΓΕΝΙΚΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ

1ο Τμήμα: Ποινικά δικαστήρια και δικαστικά πρόσωπα

1ο Κεφάλαιο: Ποινική δικαιοδοσία

1 Ποινικά Δικαστήρια. Ποινική δικαιοδοσία ασκούν τα εξής δικαστήρια: α) τα πλημμελειοδικεία, β) τα δικαστήρια των ανηλίκων, γ) τα μικτά ορκωτά δικαστήρια, δ) τα εφετεία, ε) ο Άρειος Πάγος.

2 Εξαιρέσεις από την ποινική δικαιοδοσία. Στη δικαιοδοσία των ελληνικών ποινικών δικαστηρίων δεν εμπíπτουν: α) Οι αρχηγοί των ξένων κρατών, β) οι διπλωματικοί αντιπρόσωποί τους που είναι διαπιστευμένοι στην Ελλάδα, γ) το προσωπικό της διπλωματικής αντιπροσωπείας ξένου κράτους που είναι διαπιστευμένο στην Ελλάδα, δ) τα μέλη της οικογένειας των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία α΄ και β΄ και κατοικούν μαζί τους, ε) το υπηρετικό προσωπικό των προσώπων που αναφέρονται στα στοιχεία α΄ και β΄, όταν έχει την ίδια υπηκοότητα και στ) όλα τα άλλα πρόσωπα που απολαμβάνουν το προνόμιο της ετεροδικίας με βάση είτε συμβάσεις που έχουν συναφθεί με άλλα κράτη είτε διεθνή έθιμα που γίνονται αποδεκτά από όλα τα κράτη.

συμφέροντος με πράξη των εισαγγελέων οικονομικού εγκλήματος ή των αναπληρωτών τους ή των επίκουρων εισαγγελέων του οικονομικού εγκλήματος όποιος, χωρίς να εμπλέκεται καθ' οιονδήποτε τρόπο στις εν λόγω πράξεις και χωρίς να αποβλέπει σε ίδιον όφελος, συμβάλλει ουσιωδώς, με τις πληροφορίες που παρέχει στις διωκτικές αρχές, στην αποκάλυψη και δίωξή τους. Η, κατά το προηγούμενο εδάφιο, πράξη του εισαγγελέα ανακαλείται με τον ίδιο τρόπο και σε οποιοδήποτε στάδιο της ποινικής δίκης, αν ο εισαγγελέας ή ο προϊστάμενος εισαγγελέας του τμήματος οικονομικού εγκλήματος κρίνει ότι δεν συντρέχουν οι λόγοι που τον οδήγησαν στην έκδοσή της.

2. Αν έχει υποβληθεί έγκληση ή μήνυση για τα εγκλήματα της ψευδούς κατάθεσης, της ψευδούς καταμήνυσης, της συκοφαντικής δυσφήμισης ή της παραβίασης υπηρεσιακού απορρήτου του Ποινικού Κώδικα ή για τις πράξεις των παρ. 1 έως 3 του άρθρου 38 του ν. 4624/2019 (Α' 137) σε υπόθεση σχετική με τις αξιόποινες πράξεις που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, ο αρμόδιος για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέας, πριν από κάθε άλλη ενέργεια, ενημερώνει σχετικά τον προϊστάμενο εισαγγελέα του τμήματος οικονομικού εγκλήματος.

3. Αν ο προϊστάμενος εισαγγελέας του τμήματος οικονομικού εγκλήματος, κρίνει μετά από την κατά την προηγούμενη παράγραφο ενημέρωσή του ότι η ποινική δίωξη των εγκλημάτων της προηγούμενης παραγράφου δεν είναι απαραίτητη για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος, μπορεί να παραγγείλει στον αρμόδιο για την άσκηση της ποινικής δίωξης εισαγγελέα την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη για τις εν λόγω πράξεις. Αν ανακληθεί η πράξη χαρακτηρισμού μάρτυρα δημοσίου συμφέροντος ο αρμόδιος προϊστάμενος εισαγγελέας του τμήματος οικονομικού εγκλήματος ανακαλεί την παραγγελία του για την οριστική αποχή από την ποινική δίωξη.

48 **Αποχή από την ποινική δίωξη πλημμελημάτων υπό όρους.** ¹³. Στις περιπτώσεις πλημμελήματος που απειλείται στον νόμο με ποινή φυλάκισης έως τριών (3) ετών με ή χωρίς χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Εισαγγελέα Εφετών –και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής– να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο

13. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

αποδίδεται η πράξη, θα συναινέσει να εκπληρώσει όρους που κρίνονται ως κατάλληλοι να ικανοποιήσουν το δημόσιο συμφέρον για τη δίωξη και να μειώσουν τις συνέπειες της πράξης. Για τον λόγο αυτόν, ο εισαγγελέας καλεί αυτόν στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο. Τέτοιοι όροι είναι ιδίως: α) η ουσιώδης προσπάθεια συμφιλίωσης με τον παθόντα, β) η καταβολή ορισμένου χρηματικού ποσού σε φιλανθρωπική οργάνωση ή σε κοινωφελές ταμείο, γ) η συμμόρφωση σε υφιστάμενη υποχρέωση διατροφής, δ) η συμμετοχή σε πρόγραμμα κοινωνικής εκπαίδευσης, ε) η παρακολούθηση ορισμένου αριθμού μαθημάτων οδήγησης. Τα εδάφια ένα έως και τρία εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις απόπειρας ή συμμετοχής.

2¹⁴. Στις περιπτώσεις των πλημμελημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216, 242 παρ. 1 και 2, ¹⁵375 παρ. 1, ¹⁶386 παρ. 1 εδάφιο α', 386Α παρ. 1, 386Β παρ. 1 περ. α' και 390 παρ. 1 εδάφιο α' ΠΚ¹⁷ και στους νόμους 1599/1986, 2960/2001¹⁸, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Εισαγγελέα Εφετών και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτόν ο εισαγγελέας καλεί αυτόν, στον οποίο αποδίδεται η πράξη, να εμφανισθεί ενώπιόν του μόνος του ή με συνήγορο και, αν το κρίνει αναγκαίο, προηγουμένως τον παθόντα. Στην απόπειρα των πράξεων του πρώτου εδαφίου αρκεί η δήλωση του παθόντος ή των κληρονόμων του ότι έχουν ικανοποιηθεί.

3. Πριν από την έναρξη της διαδικασίας προσωρινής αποχής από την ποινική δίωξη ενημερώνεται ο παθών από την αξιόποινη πράξη,

14. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

15. Στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, πριν από τον αριθμό 375 έχουν τεθεί εισαγωγικά («).

16. Στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, πριν από τον αριθμό 386 έχουν τεθεί εισαγωγικά («).

17. Στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, μετά την συντομογραφία ΠΚ έχουν τεθεί εισαγωγικά (»).

18. Ο Ν. 2960/2001 καταργήθηκε από την έναρξη ισχύος του Ν. 5222/2025 («Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και άλλες διατάξεις – Συνταξιοδοτικές διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 134/28.7.2025)· βλ. άρ. 203 αριθμ. 1 του Ν. 5222/2025.

ο οποίος έχει το δικαίωμα να διατυπώσει εγγράφως ή προφορικά τις απόψεις του στον εισαγγελέα, οι οποίες εκτιμώνται ελεύθερα.

4. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο εκπλήρωσης των όρων χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει τους έξι (6) μήνες, το οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τρεις (3) μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 ΠΚ εφαρμόζεται και εδώ. Ο εισαγγελέας μπορεί με τη συναίνεση του καθ' ου οι όροι, να προβεί στην τροποποίηση ή άρση ειδικότερων όρων.

5¹⁹. Εφόσον αυτός στον οποίο τέθηκαν οι όροι τους τηρήσει, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει οριστικά από την ποινική δίωξη την οποία κοινοποιεί στον Εισαγγελέα Εφετών για τη σύμφωνη γνώμη του.

6. Σε περίπτωση μη εκπλήρωσης των όρων από το πρόσωπο στο οποίο αποδίδεται η πράξη, η αρχική συναίνεσή του για την εφαρμογή της διαδικασίας δεν επιτρέπεται να αξιοποιηθεί σε βάρος του σε μεταγενέστερα στάδια της διαδικασίας.

7. Αν στις ως άνω περιπτώσεις έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη, το αρμόδιο δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικαστεί η υπόθεση μπορεί, ύστερα από πρόταση του εισαγγελέα και εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παρ. 1, να παύσει προσωρινά την ποινική δίωξη, επιβάλλοντας κατά την κρίση του στον κατηγορούμενο τους ανάλογους προς την πράξη όρους. [Οι παρ. 2 έως 5 ισχύουν αντιστοίχως]²⁰.

8. Η παραπάνω διαδικασία αποχής από την ποινική δίωξη, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί εκ νέου για το ίδιο πρόσωπο σε περίπτωση τέλεσης ομοειδούς εγκλήματος.

19. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

20. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 7, το οποίο, στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, τίθεται εντός αγκυλών, καταργήθηκε με το άρθρο 7 («Τροποποιήσεις στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας που κυρώθηκε με τον ν. 4620/2019») παρ. 6 στοιχ. β' του Ν. 4637/2019 (ΦΕΚ Α' 180/18.11.2019). Με το άρθρο 68 του Ν. 5090/2024 (ΦΕΚ Α' 30/23.2.2024) επήλθαν «αλλαγές» (όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στο προοίμιο του τροποποιητικού άρθρου) στις παραγράφους 1, 2 και 5 (αλλά όχι στην παράγραφο 7) του άρθρου 48 ΚΠΔ. Υπό το άρθρο 68 (που φέρει τίτλο «Αντικατάσταση του αρμόδιου για την έγκριση της διάταξης αποχής από δίωξη επί πλημμελημάτων δικαστικού λειτουργού και πρόβλεψη εφαρμογής επί συμμετοχής ή απόπειρας – Τροποποίηση άρθρου 48 Κώδικα Ποινικής Δικονομίας») του Ν. 5090/2024 δημοσιεύεται το σύνολο του άρθρου 48, όπως αυτό «διαμορφώνεται» μετά τις «αλλαγές» που επήλθαν στο κείμενο του, στην παράγραφο 7 του οποίου περιέχεται εντός αγκυλών και το ήδη καταργηθέν εδάφιο β' αυτής.

49 **Αποχή από την ποινική δίωξη κακουργημάτων υπό όρους.** 1²¹. Στις περιπτώσεις των κακουργημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 216 παρ. 3 και 4, 242 παρ. 3, 4 και 5, 375 παρ. 2 και 3, 22386 παρ. 1 εδάφιο β' και παρ. 2, 386Α παρ. 1 εδάφιο β' και παρ. 3, 386Β παρ. 1 περ. β'²³ και 390 παρ. 1 εδ. Β' και 2 ΠΚ και στους νόμους 1599/1986, 2960/2001²⁴, 4557/2018 και 4174/2013 ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μπορεί, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του Εισαγγελέα Εφετών και εφόσον συντρέχουν επαρκείς ενδείξεις ενοχής, να απόσχει προσωρινά από την ποινική δίωξη με αιτιολογημένη διάταξή του, υπό τον όρο ότι αυτός στον οποίο αποδίδεται η πράξη θα αποκαταστήσει πλήρως την προκληθείσα ζημία, καταβάλλοντας αποδεδειγμένα ή κατά δήλωση του παθόντος το κεφάλαιο και τους τόκους υπερημερίας. Για τον λόγο αυτόν, ο εισαγγελέας καλεί αυτόν στον οποίο αποδίδεται η πράξη, καθώς και τον παθόντα να εμφανισθούν ενώπιόν του μετά ή διά συνηγόρου. Σε περίπτωση απόπειρας ως αποκατάσταση νοείται η χρηματική ικανοποίηση του ζημιωθέντος λόγω της ηθικής βλάβης, η οποία για την εφαρμογή των διατάξεων της αποχής δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη των τριάντα χιλιάδων (30.000) ευρώ με την επιφύλαξη της διεκδίκησης τυχόν υπερβαινουσών το ως άνω ποσό αξιώσεων στα πολιτικά δικαστήρια. Σε περιπτώσεις συμμετοχής, η καταβολή του χρηματικού ποσού για την αποκατάσταση της προκληθείσας ζημίας από έναν συμμετόχο, ωφελεί και τους υπολοίπους. Αν κάποιος από τους συμμετόχους δεν επιθυμεί την αποχή υπό όρους, η υπόθεση χωρίζεται και ακολουθείται ως προς αυτόν η τακτική διαδικασία. Η διαδικασία του παρόντος άρθρου δεν επεκτείνεται στα συρρέοντα εγκλήματα που δεν περιλαμβάνονται στα ως άνω εγκλήματα, ως προς τα οποία η δικογραφία χωρίζεται με πράξη του εισαγγελέα.

2. Ο εισαγγελέας ορίζει στον υπόχρεο χρονικό διάστημα για την αποκατάσταση της ζημίας που δεν υπερβαίνει τους οκτώ (8) μήνες, το

21. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

22. Στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, πριν από τον αριθμό 386 έχουν τεθεί εισαγωγικά («).

23. Στο κείμενο του νόμου που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ, μετά το στοιχείο β' έχουν τεθεί εισαγωγικά (»).

24. Ο Ν. 2960/2001 καταργήθηκε από την έναρξη ισχύος του Ν. 5222/2025 («Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και άλλες διατάξεις – Συνταξιοδοτικές διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 134/28.7.2025)· βλ. άρ. 203 αριθμ. 1 του Ν. 5222/2025.

οποίο μπορεί να παραταθεί για ακόμη τέσσερις (4) μήνες. Η διάταξη του άρθρου 113 ΠΚ εφαρμόζεται και εδώ.

3²⁵. Εφόσον ο υπόχρεος αποκαταστήσει πλήρως τη ζημία, ο εισαγγελέας εκδίδει διάταξη με την οποία απέχει από την ποινική δίωξη υπό τον όρο ότι ο υπαίτιος δεν θα τελέσει ομοειδές κακούργημα ή πλημμέλημα εντός τριετίας από την έκδοση της ως άνω διάταξης, την οποία κοινοποιεί στον Εισαγγελέα Εφετών για τη σύμφωνη γνώμη του. Αν δεν τελεστεί ομοειδής αξιόποινη πράξη εντός της παραπάνω τριετίας, η αποχή από την ποινική δίωξη καθίσταται οριστική. Οι διατάξεις του άρθρου 113 ΠΚ για την αναστολή της παραγραφής του αξιοποίνου εφαρμόζονται και εδώ, χωρίς να ισχύει ο χρονικός περιορισμός της παρ. 2 του άρθρου 113 ΠΚ. Σε περίπτωση παραβίασης του όρου αυτού, η ποινική δίωξη, για την οποία αποφασίστηκε η υφ' όρον αποχή, κινείται μόλις η καταδίκη για το έγκλημα που τελέστηκε εντός της τριετίας καταστεί αμετάκλητη. Στην περίπτωση αυτή εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις του άρθρου 301.

4. Οι διατάξεις των παρ. 3, 6 και 7 του προηγούμενου άρθρου εφαρμόζονται αναλόγως.

50 [Καταργείται]²⁶.

5ο Κεφάλαιο: Έγκληση

51 Έγκληση του παθόντος. 1. Αν ο παθών θέλει να ζητήσει τη δίωξη της αξιόποινης πράξης, υποβάλλει την έγκληση σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 42 παρ. 2, 3 και 4.

2. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών εξετάζει την έγκληση που έλαβε και αν κρίνει ότι αυτή δεν στηρίζεται στον νόμο ή είναι προφανώς αβάσιμη στην ουσία της ή ανεπίδεκτη δικαστικής εκτίμησης, την απορρίπτει με διάταξή του, η οποία περιλαμβάνει συνοπτική αιτιολογία και επιδίδεται στον εγκαλούντα.

3. Αν ενεργήθηκαν προκαταρκτική εξέταση ή αυτεπάγγελτη προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 2 ή ένορκη διοικητική εξέταση και ο εισαγγελέας κρίνει ότι δεν προκύπτουν επαρκείς ενδείξεις για την κίνηση της ποινικής δίωξης, απορρίπτει την έγκληση με διάταξή του, η οποία περιλαμβάνει συνοπτική αιτιολογία και επιδίδεται στον εγκαλούντα.

25. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

26. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 136 στοιχ. β', 138 παρ. 1).

ιδίου προσώπου, αν η έγκληση, η αίτηση ή η άδεια δοθεί κανονικά αργότερα.

8ο Κεφάλαιο: Προδικαστικά ζητήματα

59 Προδικαστικά ζητήματα στην ποινική δίκη. 1. Όταν η απόφαση σε ποινική δίκη εξαρτάται από άλλη υπόθεση για την οποία έχει ασκηθεί ποινική δίωξη, η πρώτη αναβάλλεται ωσότου εκδοθεί αμετάκλητη απόφαση στη δεύτερη δίκη.

2²⁹. Στις περιπτώσεις των άρθρων 224, 229, και 363 ΠΚ, όταν ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών διαπιστώσει, πως για το γεγονός για το οποίο εξετάστηκε ο διάδικος ή ο μάρτυρας ή έγινε η αναφορά στην αρχή ή η καταμήνυση ή ισχυρίστηκε ή διέδωσε ο υπαίτιος ασκήθηκε ποινική δίωξη ή διενεργείται προκαταρκτική εξέταση ή προανάκριση της παρ. 2 του άρθρου 245, ή έχει ασκηθεί αγωγή ή αίτηση ενώπιον πολιτικού δικαστηρίου, αναβάλλει με πράξη του που περιέχει συνοπτική αιτιολογία, κάθε περαιτέρω ενέργεια έως το τέλος της ποινικής δίωξης ή της πολιτικής δίκης.

3. Στις περιπτώσεις που υποβάλλεται μήνυση ή έγκληση σε βάρος των οργάνων ελέγχου της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας για παράβαση των άρθρων 224, 229, 242, 259, 362, 363 ΠΚ, που τέλεσαν με πόρισμα, έκθεση ή κατάθεση κατά τη διάρκεια επιθεώρησης ή ελέγχου ή εξαιτίας αυτών, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά την προκαταρκτική εξέταση ή την ένορκη διοικητική εξέταση, αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια έως το τέλος της ποινικής δίωξης που ασκήθηκε κατά του υπαίτιου με βάση την έκθεση, το πόρισμα ή την κατάθεση των ανωτέρω, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών.

4. Στις περιπτώσεις οποιασδήποτε από τις αξιόποινες πράξεις της παράνομης εισόδου στη χώρα και εξόδου από αυτή, της κατοχής και της χρήσης ταξιδιωτικών εγγράφων ή δελτίων ταυτοτήτων ή αδειών διαμονής ή άλλων εγγράφων πλαστών ή γνησίων, που εκδόθηκαν για άλλο πρόσωπο, της παράνομης εργασίας και της πορνείας ή άλλης πράξης διευκόλυνσής τους, που φέρεται ότι διαπράχθηκε από θύμα εγκλήματος των άρθρων 323Α, 348 παρ. 2, 348Α, 348Β, 348Γ, 349 και 351Α ΠΚ, του άρθρου 29 παρ. 5 και 6 και του άρθρου 30 του ν. 4251/2014³⁰, εξαιτίας της σε βάρος του συμπεριφοράς του δράστη

29. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

30. Ως προς την αναφορά στο άρθρο «30 του ν. 4251/2014» βλ. ήδη τον Ν. 5038/2023 («Κώδικας Μετανάστευσης» – ΦΕΚ Α΄ 81/1.4.2023), στο άρθρο 178 του οποίου ορίζεται ότι «Από την

των ανωτέρω πράξεων, ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών, μετά την προκαταρκτική εξέταση ή την αυτεπάγγελτη προανάκριση, αναβάλλει με πράξη του κάθε περαιτέρω ενέργεια κατά του θύματος έως το τέλος της ποινικής δίωξης για το έγκλημα που τελέσθηκε σε βάρος του, κατόπιν σύμφωνης γνώμης του εισαγγελέα εφετών. Μετά την αμετάκλητη εκδίκαση οποιουδήποτε από τα παραπάνω εγκλήματα που τελέσθηκαν σε βάρος του θύματος, αν η απόφαση είναι καταδικαστική, δεν ασκείται ποινική δίωξη κατά του τελευταίου για τις προαναφερόμενες πράξεις του. Ο εισαγγελέας, ωστόσο, μπορεί με τη σύμφωνη γνώμη του εισαγγελέα εφετών να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη, ακόμα κι αν η απόφαση δεν είναι καταδικαστική ή αν η καταγγελία τεθεί στο αρχείο αγνώστων δραστών, αν από τα στοιχεία της δικογραφίας κρίνει ότι η τέλεση της αξιόποινης πράξης ήταν συνέπεια του γεγονότος ότι ο φερόμενος ως δράστης ήταν θύμα εμπορίας ανθρώπων.

5. Αν έχει ήδη ασκηθεί ποινική δίωξη κατά του θύματος των αξιόποινων πράξεων της παρ. 4, το δικαστήριο αναστέλλει τη δίκη έως το τέλος της ποινικής δίωξης για το έγκλημα που τελέσθηκε σε βάρος του. Μετά την αμετάκλητη εκδίκαση οποιουδήποτε από τα παραπάνω εγκλήματα που τελέσθηκαν σε βάρος του θύματος, αν η απόφαση είναι καταδικαστική, παύει οριστικά η ποινική δίωξη κατά του τελευταίου για τις προαναφερόμενες πράξεις του. Επίσης, το δικαστήριο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη, ακόμα και αν η απόφαση δεν είναι καταδικαστική, αν από τα στοιχεία της δικογραφίας κρίνει ότι η τέλεση της αξιόποινης πράξης ήταν συνέπεια του γεγονότος ότι ο φερόμενος ως δράστης ήταν θύμα εμπορίας ανθρώπων.

60 **Εξέταση νομικών ζητημάτων αστικής φύσης στην ποινική δίκη.** 1. Το ποινικό δικαστήριο κρίνει και για τα ζητήματα αστικής φύσης που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της δίκης.

2. Η ποινική δίωξη αναστέλλεται, όταν σύμφωνα με τον νόμο χρειάζεται να προηγηθεί απόφαση του πολιτικού δικαστηρίου.

61 **Εκκρεμότητα ζητημάτων αστικής ή διοικητικής φύσης στην πολιτική ή διοικητική δίκη³¹.** Όταν στο πολιτικό ή διοικητικό δικαστήριο εκκρεμεί δίκη για ζήτημα που ανήκει στην αρμοδιότητα των πολιτικών ή διοικητικών δικαστηρίων, που έχει όμως σχέση με την

έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 έως 138 του ν. 4251/2014 (Α' 80)».

31. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

106 Δικαιώματα του κατηγορουμένου στην προανάκριση. Όταν ενεργείται προανάκριση κατά το άρθρο 245 παρ. 1, ο κατηγορούμενος μπορεί να ασκήσει τα δικαιώματα των άρθρων 89 έως 104 με εξαίρεση το δικαίωμα του άρθρου 99 παρ. 3, μπορεί δε να υποβάλλει εγγράφως την απολογία του εκπροσωπούμενος από συνήγορο που διορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 89 παρ. 2, εκτός αν θεωρείται αναγκαία η αυτοπρόσωπη εμφάνισή του κατά την κρίση εκείνου που διενεργεί την προανάκριση. Ο κατηγορούμενος εκπροσωπούμενος διά του συνηγόρου του υποχρεούται να δηλώσει τη διεύθυνση κατοικίας του, εφαρμοζομένων αναλόγως των παρ. 1 και 4 του άρθρου 156.

107 Δικαιώματα του παρισταμένου για την υποστήριξη της κατηγορίας. Ο παριστάμενος για την υποστήριξη της κατηγορίας έχει τα δικαιώματα που αναφέρονται στα άρθρα 92 και 100. Το δικαίωμα του άρθρου 100 μπορεί να το ασκήσει από την στιγμή που ο ύποπτος θα κληθεί σε παροχή εξηγήσεων ή ο κατηγορούμενος θα κληθεί σε απολογία ή θα εκδοθεί εναντίον του ένταλμα σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής.

108 Δικαιώματα ανήλικου θύματος προσβολής προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας. Ο ανήλικος-θύμα των πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 323Α παρ. 4, 324, 336, 337 παρ. 3, 338, 339, 342, 343, 345, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349, 351 ΠΚ, καθώς και στο άρθρο 29 παρ. 5 και 6 και άρθρο 30 του ν. 4251/2014³⁴ έχει τα δικαιώματα που προβλέπονται από τα άρθρα 92 και 100 και αν ακόμη δεν παρίσταται για την υποστήριξη της κατηγορίας. Επίσης, έχει το δικαίωμα ενημέρωσης από τον αρμόδιο εισαγγελέα εκτέλεσης ποινών για την προσωρινή ή οριστική απόλυση του υπαιτίου, καθώς και για τις άδειες εξόδου από το κατάστημα κράτησης.

5ο Τμήμα: Αρμοδιότητα

1ο Κεφάλαιο: Αρμοδιότητα καθ' ύλην³⁵

109 Μικτό ορκωτό δικαστήριο. 1. Το μικτό ορκωτό δικαστήριο δικάζει σε πρώτο βαθμό: α) τα κακουργήματα, εκτός από εκείνα που

34. Ως προς την αναφορά στο άρθρο «30 του ν. 4251/2014» βλ. ήδη τον Ν. 5038/2023 («Κώδικας Μετανάστευσης» – ΦΕΚ Α' 81/1.4.2023), στο άρθρο 178 του οποίου ορίζεται ότι «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 έως 138 του ν. 4251/2014 (Α' 80)».

35. Στο άρθρο 137 («Μεταβατικές διατάξεις») παρ. 1 του Ν. 5090/2024, όπως τροποποιήθηκε με το αρ. 58 του Ν. 5108/2024, ορίζονται τα εξής: «1. Υποθέσεις, για τις οποίες μέχρι την έναρξη ισχύος του παρόντος έχει γίνει επίδοση κλητήριου θεσπίσματος ή κλήσης στον κατηγορούμενο

ανήκουν στην αρμοδιότητα των μονομελών και των τριμελών εφετείων και β) τα πολιτικά πλημμελήματα.

2. Το μικτό ορκωτό εφετείο δικάζει τις εφέσεις κατά των αποφάσεων των μικτών ορκωτών δικαστηρίων.

110 Μονομελές εφετείο³⁶. Στην καθ' ύλην αρμοδιότητα του μονομελούς εφετείου ανήκουν:

α) Η εκδίκαση των κακουργημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 301 και 303, εφόσον για αυτά έχει συνταχθεί πρακτικό συνδιαλλαγής ή διπραγμάτευσης.

β) Η εκδίκαση των περιοριστικά απαριθμούμενων κακουργημάτων της διακεκριμένης κλοπής (άρθρο 374 ΠΚ), της ληστείας (άρθρο 380 ΠΚ), της παράτυπης μετανάστευσης [Κώδικας Μετανάστευσης, ν. 4251/2014 (Α' 80)]³⁷, του κώδικα νόμων για τα ναρκωτικά [ν. 4139/2013 (Α' 74)], των περ. β' έως και ε' της παρ. 1 και της παρ. 3 του άρθρου 268 του ν.δ. 86/1969 «Δασικός Κώδικας» (Α' 7), και της παρ. 1 του άρθρου 71 του ν. 998/1979 «περί προστασίας δασών» (Α' 289), πνευματικής ιδιοκτησίας, συγγενικών δικαιωμάτων και πολιτιστικών θεμάτων [ν. 2121/1993 (Α' 25)], του άρθρου 52 του ν. 4002/2011 (Α' 180), του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας [ν. 4987/2022 (Α' 206)], του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα [ν. 2960/2001, (Α' 265)]³⁸, του ν. 4830/2021 (Α' 169), εκτός αν στον νόμο απειλείται κατά αυτών η ποινή της ισόβιας κάθειρξης, οπότε αυτά υπάγονται στη δικαιοδοσία του τριμελούς εφετείου.

γ) Η εκδίκαση των υποθέσεων συγχώνευσης των ποινών με τον κα-

και έχουν προσδιοριστεί προς εκδίκαση μέχρι τις 31.7.2024, ή η εκδίκασή τους έχει διακοπεί για μετά την ανωτέρω ημερομηνία, εκδικάζονται από το δικαστήριο στο οποίο έχουν εισαχθεί. Οι υπόλοιπες υποθέσεις, καθώς και όσες έχουν αναβληθεί για οποιαδήποτε αιτία, σε δικάσιμο μετά την ανωτέρω ημερομηνία, αποσύρονται και με πράξη του αρμόδιου εισαγγελέα, η οποία επιδίδεται στον κατηγορούμενο, προσδιορίζονται προς εκδίκαση στο αρμόδιο δικαστήριο».

36. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1). Βλ. και κατωτέρω για νομοθετικές μεταβολές σε επιμέρους διατάξεις.

37. Ως προς την αναφορά του στοιχείου β' στον «Κώδικα Μετανάστευσης, ν. 4251/2014» βλ. ήδη τον Ν. 5038/2023 («Κώδικας Μετανάστευσης» – ΦΕΚ Α' 81/1.4.2023), στο άρθρο 178 του οποίου ορίζεται ότι «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 έως 138 του ν. 4251/2014 (Α' 80)».

38. Ο Ν. 2960/2001 καταργήθηκε από την έναρξη ισχύος του Ν. 5222/2025 («Εθνικός Τελωνειακός Κώδικας και άλλες διατάξεις – Συνταξιοδοτικές διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 134/28.7.2025)· βλ. άρ. 203 αριθμ. 1 του Ν. 5222/2025.

θορισμό συνολικής ποινής στις περιπτώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 551.

δ³⁹) Η εκδίκαση των πλημμελημάτων των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελιών, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, των δικηγόρων και των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και των πλημμελημάτων που τέλεσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους οι δήμαρχοι και οι περιφερειάρχες.

111 Τριμελές εφετείο⁴⁰. Το τριμελές εφετείο δικάζει:

1. Τα κακουργήματα που προβλέπονται από τον Ποινικό Κώδικα σχετικά με το νόμισμα, άλλα μέσα πληρωμής και ένσημα, τα υπομνήματα, την ιδιοκτησία, την περιουσία, τα κακουργήματα της ψευδούς βεβαίωσης – νόθευσης από υπάλληλο και της νόθευσης δικαστικού εγγράφου, αν τελέστηκαν από πολίτες, άσχετα με το πρόσωπο του παθόντα και το ποσό του οφέλους ή της ζημίας ή αν τελέστηκαν από στρατιωτικούς και στρέφονται οπωσδήποτε κατά του δημοσίου ή νομικού προσώπου δημόσιου δικαίου ή οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης, εφόσον η ζημία που προξενήθηκε στο δημόσιο ή στα πιο πάνω νομικά πρόσωπα υπερβαίνει το ποσό των εκατόν είκοσι χιλιάδων (120.000) ευρώ.

2. Τα κακουργήματα της δωροδοκίας και δωροληψίας που αναφέρονται στα άρθρα 159, 235, 236 και 237 ΠΚ, καθώς και της κατάχρησης εξουσίας του άρθρου 239 ΠΚ.

3⁴¹). Τα κακουργήματα της πειρατείας, τα κοινώς επικίνδυνα κακουργήματα και τα κακουργήματα κατά συγκοινωνιών, τηλεπικοινωνιών και άλλων κοινωφελών εγκαταστάσεων, καθώς και προσβολών ατομικού απορρήτου και επικοινωνίας, που προβλέπονται στον Ποινικό Κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

39. Ενημέρωση: Ν. 5134/2024. Έναρξη ισχύος: 16.9.2024 (άρ. 120).

40. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1). Βλ. και κατωτέρω για νομοθετικές μεταβολές σε επιμέρους διατάξεις.

41. Ενημέρωση: Ν. 5108/2024. Έναρξη ισχύος: 2.5.2024 (άρ. 76 παρ. 1).

4. Τα κακουργήματα τα οποία τελούμενα υπό τις συνθήκες του άρθρου 187Α ΠΚ χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατικές πράξεις και τα κακουργήματα που προβλέπονται στα άρθρα 187 και 187Β ΠΚ, καθώς και τα συναφή με αυτά πλημμελήματα και κακουργήματα, ανεξαρτήτως της βαρύτητάς τους.

5. Τα κακουργήματα των άρθρων 322 και 324 ΠΚ, καθώς και τα κακουργήματα των νόμων 1599/1986 (Α' 75), 2168/1993 (Α' 147), 2725/1999 (Α' 121), 3054/2002 (Α' 230), 3784/2009 (Α' 137), 4139/2013 (Α' 74), 4251/2014 (Α' 80)⁴², του Κώδικα νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς (ν. 4858/2021, Α' 220), και όσα άλλα έχουν υπαχθεί στην αρμοδιότητα των εφετείων, δυνάμει ειδικών διατάξεων νόμων.

6⁴³. Τα κακουργήματα αρμοδιότητας του μονομελούς εφετείου των δικαστών πολιτικής, ποινικής και διοικητικής δικαιοσύνης και εισαγγελέων, συμπεριλαμβανομένων των παρέδρων, των μελών του Συμβουλίου της Επικρατείας, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, των μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου, των παρέδρων, εισηγητών και δοκίμων εισηγητών του, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων που υπηρετούν σε αυτό, του γενικού επιτρόπου, επιτρόπων και αντεπιτρόπων επικρατείας στα τακτικά διοικητικά δικαστήρια, των δικηγόρων και των μελών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

7. Τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του μονομελούς εφετείου και του τριμελούς πλημμελειοδικείου.

8⁴⁴. Τις εφέσεις κατά των αποφάσεων του τριμελούς εφετείου, το οποίο συγκροτείται, από πρόεδρο εφετών εκ των αρχαιότερων προέδρων εφετών που υπηρετούν στο κατά τόπο αρμόδιο εφετείο και εφέτες εκ των αρχαιότερων εφετών που υπηρετούν στο κατά τόπο αρμόδιο εφετείο, παρισταμένου πάντοτε εισαγγελέα με τον βαθμό του εισαγγελέα εφετών.

112 Τριμελές πλημμελειοδικείο. Το τριμελές πλημμελειοδικείο δικάζει:

1. Τα πλημμελήματα, εκτός από όσα ανήκουν στην αρμοδιότητα

42. Ως προς την αναφορά στον Ν. 4251/2014 βλ. ήδη τον Ν. 5038/2023 («Κώδικας Μετανάστευσης» – ΦΕΚ Α' 81/1.4.2023), στο άρθρο 178 του οποίου ορίζεται ότι «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 έως 138 του ν. 4251/2014 (Α' 80)».

43. Ενημέρωση: Ν. 5134/2024. Έναρξη ισχύος: 16.9.2024 (άρθρο 120 παρ. 1).

44. Ενημέρωση: Ν. 5134/2024. Έναρξη ισχύος: 16.9.2024 (άρθρα 114 παρ. 5, 120 παρ. 1).

Α

Αθώωση

- απαιτήσεις αθωωθέντος κατηγορουμένου από μηνυτή ή εγκαλούντα: 69
- τρόπος λήξης της ποινικής δίκης: 368 στοιχ. α
- δικαστική άφεση της ποινής και απαλλαγή λόγω έμπρακτης μετανοίας: 368 εδ. β

Αίτηση

- αίτηση για δίωξη: 41
- αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας (☞ *Ακύρωση*)
- αίτηση ακύρωσης της απόφασης (☞ *Ακύρωση*)

Αιτιολογία

- συνοπτική για απόρριψη της έγκλησης: 51 § 3
- αποφάσεων: 139 §§ 1-2
- βουλευμάτων: 139 §§ 1-2
- ποινικών διαταγών: 139 § 1
- διατάξεων ανακριτή και εισαγγελέως: 139 §§ 1-2
- σχηματισμού δικανικής κρίσης: 177 § 1
- γνωμοδότησης: 198
- απόφασης για αναβολή της δίκης: 349 § 2
- εισαγγελικής εφέσεως: 487

Ακροατήριο (☞ *Διαδικασία στο ακροατήριο*)

Ακυρότητες

- διάκριση σε σχετική και απόλυτη: 170
- απόλυτη
 - κακή σύνθεση του δικαστηρίου: 171 αριθμ. 1 στοιχ. α
 - παραβίαση της διαδικασίας για την κίνηση της ποινικής δίωξης

από τον εισαγγελέα και την υποχρεωτική συμμετοχή του στην προδικασία και την διαδικασία στο ακροατήριο: 171 αριθμ. 1 στοιχ. β

- μη τήρηση της υποχρεωτικής αναστολής της ποινικής δίωξης: 171 αριθμ. 1 στοιχ. γ
 - παραβίαση των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου: 171 αριθμ. 1 στοιχ. δ
 - άρνηση του δικαστηρίου ή παράλειψη απόφασης σε αίτημα του κατηγορουμένου για την άσκηση δικαιώματος που του παρέχεται από τον νόμο: 171 αριθμ. 2
 - παράνομη παράσταση του υποστηρίζοντος την κατηγορία: 171 αριθμ. 3
 - λήψη υπόψιν αυτεπαγγέλτως από το δικαστήριο σε κάθε στάδιο της διαδικασίας μέχρι και τον Άρειο Πάγο: 174 § 1 εδ. α
 - πρόταση της ακυρότητας για πράξεις της προδικασίας: 174 § 1 εδ. β
 - σχετική
 - πότε επέρχεται: 172 § 1
 - έλλειψη ακροάσεως: 172 § 2
 - από ποιους προτείνεται: 174 §§ 2 εδ. α, 3
 - πρόταση της ακυρότητας για πράξεις της προδικασίας: 174 § 2 εδ. β
 - κάλυψη: 175
 - κήρυξη: 176 § 1
 - συνέπειες από την κήρυξη της ακυρότητας: 176 §§ 2-4
 - επανάληψη των άκυρων πράξεων: 176 §§ 3-4
- Ακύρωση**
- στα πλημμελήματα

- αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας: 341
- αίτηση ακύρωσης της απόφασης: 430
- στα κακουργήματα
 - αίτηση ακύρωσης της διαδικασίας: 435

Αλληλογραφία ηλεκτρονική

- γνωστοποίηση ενεργειών εισαγγελία οικονομικού εγκλήματος: 36 § 2
- δικαίωμα επικοινωνίας με προξενικές αρχές αλλοδαπού κατηγορουμένου: 98 § 2
- επίδοση με ηλεκτρονικά μέσα (☞ *Επίδοση*)
- ειδοποίηση του προσώπου από το οποίο ελήφθη γενετικό υλικό για παράστασή του κατά την καταστροφή του υλικού αυτού: 201 § 3
- ενημέρωση για το περιεχόμενο της εισαγγελικής πρότασης και λήψη αντιγράφου: 308 § 2· 309 § 2
- ενημέρωση από τον γραμματέα του δικαστηρίου σχετικά με την καταχώριση της απόφασης καθαρογραμμένης: 473 § 3 γ
- άσκηση ενδίκου μέσου από εισαγγελέα: 474 § 1 εδ. δ
- ειδοποίηση διαδίκων όταν το ένδικο μέσο είναι απαράδεκτο: 476 § 1 εδ. γ

Αναβολή

- αναβολή της δίκης
 - απόφαση: 349 § 1
 - απόδειξη σοβαρού λόγου υγείας: 349 § 1 εδ. γ
 - αιτιολογία: 349 § 2
 - απόδειξη κωλύματος συνηγόρου: 349 § 2Α
 - κλήτευση: 349 § 3· 425
 - αποχή των δικηγόρων: 349 § 4

- νέες αποδείξεις: 352 § 3
- δικαιώματα εισαγγελέα και δικάων μετά την αναβολή: 356
- προετοιμασία της υπεράσπισης του κατηγορουμένου: 423
- κρείσσονες αποδείξεις: 424
- αναβολή εκτέλεσης της ποινής
 - υποχρεωτική: 555
 - δυνητική: 556
 - ένδικα μέσα: 558
 - εγγύηση για την αναβολή της ποινής: 559
 - εκτέλεση της αναβληθείσας ποινής: 560 § 1
 - υπολογισμός του χρόνου αναβολής στην διάρκεια της ποινής: 560 § 2
 - εκτέλεσης επί ποινής μετατροπείσας σε χρηματική: 593

Αναίρεση

- βουλεύματος
 - πότε επιτρέπεται στον εισαγγελέα: 483
 - λόγοι: 484
 - συζήτηση: 485
- ενημέρωση για το δικαίωμα άσκησης αναίρεσης του καταδικασθέντος: 369 § 5
- αποφάσεις κατά των οποίων επιτρέπεται: 504
- ποιοι την ζητούν: 505
- αθωωτικών αποφάσεων: 506
- προθεσμία άσκησης για τους εισαγγελείς: 507
- έκθεση: 508
- πρόσθετοι λόγοι: 509
- λόγοι: 510
- λόγοι που εξετάζονται αυτεπαγγέλτως: 511
- διαδικασία: 512
- υποχρέωση κατάθεσης σημειώματος από τον εισαγγελέα: 513
- συζήτηση

- μη εμφάνιση του αναιρεσείοντος: 514
- εμφάνιση του αναιρεσείοντος: 515
- αναρμοδιότητα: 516
- δεδικασμένο: 517
- εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου: 518
- άλλοι λόγοι: 519
- δήμευση ή απόδοση: 520
- εκτέλεση της απόφασης του Αρείου Πάγου: 521
- σύνθεση του δικαστηρίου της παραπομπής: 522
- επανεξέταση: 523
 - προθεσμία αίτησης επανεξέτασης: 523 εδ. β
- συζήτηση στο δικαστήριο της παραπομπής: 524

Ανάκριση / Ανακριτικές πράξεις

- ανώτατη εποπτεία: 32
- διενέργεια ανακριτικών πράξεων χωρίς άδεια για δίωξη: 56
- σκοπός: 239
- τόπος και χρόνος: 240
- έγγραφος τύπος: 241
- κύρια
 - από ποιον διενεργείται: 246
 - διαφωνία του ανακριτή: 247
 - ενέργειες του ανακριτή: 248
 - επιτόπια μετάβαση του ανακριτή: 249
 - επέκταση της δίωξης σε όσους συμμετείχαν στην ίδια πράξη με σύνταξη νέου κατηγορητηρίου: 250 § 1
 - ενέργειες του ανακριτή σε περίπτωση ανακάλυψης άλλων αξιόποινων πράξεων: 250 § 2
 - περάτωση: 308· 309
- καθήκοντα ανακριτή και ανακριτικών υπαλλήλων: 251 § 1
- αρχή της αναλογικότητας: 251 § 2

- δικαιώματα του ανακρίνοντος: 252 §§ 1-2
- θορυβοποιοί: 252 § 3

Αναμορφωτικά μέτρα (εξ· Ανήλικοι)

Αναφορά

- αυτεπάγγελτη δίωξη: 37
- αναγγελία αξιόποινης πράξης από ιδιώτες: 40
- κίνηση της ποινικής δίωξης: 43 § 1
- αρχειοθέτηση: 36 § 1· 43 §§ 3-5

Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (Α.Α.Δ.Ε.)

- διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης: 35 § 3

Ανήλικοι

- αποχή από την ποινική δίωξη: 46
- αναμορφωτικά μέτρα
 - διάταξη του εισαγγελέα: 46 § 2
 - δικαστήριο ανηλίκων: 113
 - περιοριστικός όρος: 283 § 1· 287
 - επιβολή των αναμορφωτικών μέτρων των περ. α΄-ια΄ της παρ. 1 του άρθρου 122 ΠΚ αντί προσωρινής κράτησης: 287 § 2
 - έφεση κατά της απόφασης επιβολής αναμορφωτικών μέτρων 489 στοιχ. γ
 - εφαρμογή: 549 § 4
- δικαιώματα θύματος προσβολής της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας: 108
- καθ΄ ύλην αρμοδιότητα δικαστηρίου ανηλίκων: 113
- καθ΄ ύλην αρμοδιότητα εφετείου ανηλίκων: 114
- μάρτυρες που είναι θύματα προσβολής της προσωπικής και γενετήσιας ελευθερίας: 227
- εξέταση αυτών στα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων της Εφετειακής Περιφέ-